

HULP- EN
DIENSTVERLENING
AAN GEDETINEERDEN

Actieplan 2023-2026

Gevangenis Mechelen

Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden

30 november 2023

Inleiding

De hulp- en dienstverlening in de gevangenis van Mechelen kende de voorbije periode opnieuw zijn uitdagingen. De structurele personeelstekorten konden niet weggewerkt worden en de overbevolking in onze gevangenis kende de voorbije periode ongeziene pieken.

In april 2023 namen we, in overleg met de gevangenisdirectie en de partners van het groepsaanbod (VOCVO, DRA, CAW, Stad Mechelen,) noodgedwongen enkele verregaande beslissingen. De vele annuleringen hadden immers een grote impact op de continuïteit van ons aanbod, de goede verstandhouding met onze samenwerkingspartners en het welzijn van de gedetineerden en de medewerkers. Het betekende ook dat wij onze wettelijke opdracht niet efficiënt noch volledig konden uitvoeren. Ondertussen zitten we opnieuw in een opbouwende fase voor het groepsaanbod en blijven we ook de komende periode in overleg gaan met alle partners om stap voor stap het aanbod te gaan optimaliseren. We kunnen ook rekenen op een constructieve en positieve samenwerking met de gevangenisdirectie.

Het is als beleidscoördinator niet te verenigen om een ambitieus actieplan op te stellen als we dagdagelijks vaststellen dat de randvoorwaarden voor het realiseren van een volwaardige hulp- en dienstverlening niet vervuld zijn. Dit blijft dan ook prioriteit nummer één.

Een verhaal is echter nooit zwartwit, ook de voorbije periode konden we zeker zaken realiseren, zoals onder andere de oprichting van de Buitenkans voor kwetsbare gedetineerden, het RFID-systeem werd uitgerold in de gevangenisbibliotheek en we startten ook een ESF-project op voor onze gevangenis.

Binnen het justitiële landschap merken we dat er heel wat positieve ontwikkelingen gebeuren. Denk maar aan de kleinschalige detentie die de voorbije jaren groeide met de uitbouw van transitiehuizen en detentiehuisen. Ook de hervorming van de penitentiaire gezondheidszorg dat momenteel volop in ontwikkeling is zal nieuwe kansen en uitdagingen brengen voor de hulp- en dienstverlening.

Ook binnen ons eigen Agentschap Justitie en Handhaving merken we veranderingen, waarbij de inkanteling van de organisatieondersteuners in ons Agentschap (juli '24) een grote impact zal hebben op de (afdeling) hulp- en dienstverlening. We willen deze inkanteling met de nodige zorg aanpakken voor zowel de medewerkers die hierbij betrokken zijn als voor de impact die dit zal hebben op het aanbod en de organisatie in de gevangenissen.

De collega's van Objectif, het beleidsteam en de vele samenwerkingspartners binnen onze hulp- en dienstverlening verdienen een bijzondere dankjewel om iedere dag opnieuw te blijven investeren in onze doelgroep en een fijne samenwerking te behouden in deze niet evidente omstandigheden.

Inhoudstafel

Inleiding	1
Inhoudstafel	2
Omgevingsanalyse	3
1.1 De hulp- en dienstverlening in de gevangenis van Mechelen.....	3
1.2 De personeelsinzet van de hulp- en dienstverlening	3
1.2.1 Team Justitieel Welzijnswerk	4
1.2.2 Het aanbod van LIO (Learning inside out) en de Leerwinkel Mechelen	5
1.2.3 Fatikwerking	5
1.3 Infrastructuur van de gevangenis Mechelen.....	6
1.4 Gedetineerdenpopulatie	6
1.5 Nieuwe samenwerkingspartners.....	8
1.5.1 Samenwerking ESF.....	8
1.5.2 Forensische stuurgroep	10
1.5.3 Proefproject: consulent re-integratie van ex-gedetineerden in Mechelen	10
1.6 Evaluatie actieplan 2020-2023	11
Doelstellingen.....	13
Doelstelling 1: Communicatie	13
Doelstelling 2: Activering van gedetineerden	17
Doelstelling 3: participatie van gedetineerden	19
Doelstelling 4: Brug Binnen Buiten.....	21
Doelstelling 5: Doelgroepen vernoemd in het strategisch plan.....	27
Organisatiestructuur met overlegmodel.....	29
Bijlage afkortingen.....	30

Omgevingsanalyse

1.1 De hulp- en dienstverlening in de gevangenis van Mechelen

Zoals in het voorwoord vermeld werd, staat de hulp- en dienstverlening in de gevangenis van Mechelen nog steeds onder druk van personeelstekorten en overbevolking. De overbevolking in onze gevangenis, die al jaren stijgt, kende ongeziene pieken. In februari en maart 2023 schommelde de populatie rond de 150 gedetineerden. Gevangenis Mechelen scoorde voor april '23 het hoogste als meest overbevolkte gevangenis (171,4%).

Deze overbevolking gaat gepaard met een reeds langdurig en structureel personeelstekort. In april 2023 is er een invulling van het bewakingskader van 85%.¹ In november 2023 gaat dit over 86%.² Ondanks een grote en blijvende inspanning van Justitie in de aanwerving van nieuwe personeelsleden, blijft de personeelssituatie ongeveer status quo.

Bovenstaande gegevens hebben een duidelijke impact op het aanbod en de organisatie van de hulp- en dienstverlening. De impact situeert zich voornamelijk op het groepsaanbod, maar ook individuele contacten kwamen soms onder druk te staan. Vaak worden activiteiten last minute geannuleerd, door ad hoc afwezigheid van het beschikbaar personeel.

Ondanks we uiteraard begrip hebben voor de overbevolking en de personeelssituatie, hebben de vele annuleringen in het groepsaanbod ook een zeer grote impact op de continuïteit én kwaliteit van ons aanbod, de goede verstandhouding met samenwerkingspartners en het welzijn van zowel de gedetineerden als de medewerkers van de hulp- en dienstverlening.

Eind april 2023 namen we noodgedwongen en in overleg met de gevangenisdirectie en de partners van de Vlaamse gemeenschap, een aantal verregaande beslissingen rond het groepsaanbod. Zo goed als alle groepsaanbod werd geschrapt van 15/5/2023 tot 15/10/2023 mits een aantal uitzonderingen.³ Het bibliotheekbezoek voor gedetineerden werd al sinds oktober 2022 beperkt naar één keer per maand i.p.v. één keer per week.⁴

Sinds midden oktober '23 kunnen we opnieuw enkele bijkomende zaken beperkt gaan organiseren, zoals fitness, onderwijs en 2 avondactiviteiten sport en cultuur. In ruil hiervoor werd de avondwandeling geschrapt voor de winterperiode. De eerste voorzichtige evaluatie van de heropstart is positief, wat betekent dat alle activiteiten konden doorgaan. We blijven de komende maanden verder in overleg gaan met de gevangenisdirectie om de situatie te evalueren en bij te sturen. Dit overleg gebeurde tot heden zeker constructief en met respect voor de werking van beide organisaties.

1.2 De personeelsinzet van de hulp- en dienstverlening

Onderstaande tabel toont de personeelsinzet voor 2023 voor de hulp- en dienstverlening in de gevangenis Mechelen. Zoals merkbaar is de personeelsinzet erg versnipperd. We zoomen ook dieper in op enkele relevante zaken die in beweging zijn en impact zullen hebben op de organisatie van de hulp- en dienstverlening.

¹ Een ingevuld bewakingskader telt 83 FTE.

² Hierbij worden ook langdurig afwezigen wegens ziekte en arbeidsongeval geteld, dus mensen die niet aanwezig zijn op de werkvloer.

³ Kinderbezoek, buitenkans, gespreksgroep drugs, studiemoment.

⁴ Afspraak met vakbond tot het personeelskader 95% is ingevuld.

Coördinatiefuncties	Aantal personen	VTE
Beleidscoördinator	1	0,8
Organisatieondersteuner	1	0,5
Onderwijscoördinator VOCVO	1 ⁵	0,5
Sport- en cultuurfunctionaris DRA	1	0,5
Totaal coördinatiefuncties	3	2,3
Andere hulp- en dienstverleners	Aantal personen	VTE
Trajectbegeleiders JWW ⁶	2	1,5
Medewerkers CGG	3	1
Medewerker Tandem	1	0,1
Detentieconsulent VDAB	1	0,3
Bibliotheekmedewerker (Stad Mechelen)	1	0,3
Slachtoffer-daderbemiddeling (Moderator)	2	0,1
Vrijwilligerscoördinator JWW	1	0,5
Medewerkers CKG	2	0,1
Medewerker LIO ⁷	1	0,2
Medewerkers Leerwinkel Mechelen ⁸	1	0,4
Medewerker Groep Intro (ESF-project) ⁹	1	0,5
Vrijwilligers Justitieel Welzijnswerk	8	0,3
Totaal andere hulp- en dienstverleners	24	5,4
Ondersteuning door Justitie	Aantal personen	VTE
Fatikken (bibliotheek + fitness + ACSY)	3	1,5
Totaal ondersteuning door Justitie	3	1,5
TOTALE STRUCTURELE PERSONEELSINZET	30	9,2

1.2.1 Team Justitieel Welzijnswerk

De middelen voor de opdracht organisatieondersteuning zijn tot en met 30 juni '24 toegewezen aan het CAW Boom Mechelen Lier. Vanaf 1 juli 2024 wordt de uitvoering van de opdracht onderdeel van het Agentschap Justitie & Handhaving. De organisatieondersteuner ondersteunt het lopend hulp- en dienstverleningsaanbod zoals bepaald in de afsprakennota van het coördinatieteam, in de actieplannen en ligt in lijn met de opdrachten die in het decreet van 8 maart 2013 over de organisatie van de hulp- en dienstverlening aan de functie zijn toegewezen. Er dient een traject te worden gelopen op verschillende vlakken met verschillende partners. We willen dat dit voor alle (professionele en vrijwillige) medewerkers zo zorgzaam mogelijk verloopt, met aandacht voor de continuïteit en ondersteuning van de hulp- en dienstverlening en een goede communicatie met alle betrokkenen.

⁵ De functie van onderwijscoördinator VOCVO en sport- en cultuurfunctionaris van DRA wordt voltijds ingevuld door één persoon.

⁶ Sinds september 2023 was de halftijdse TB niet ingevuld. Vanaf januari 2024 wordt dit opnieuw ingevuld.

⁷ Sinds maart 2023, daarvoor was de inzet 40%.

⁸ Sinds maart 2023, daarvoor was de inzet 20%.

⁹ Sinds 20 november 2023.

1.2.2 Het aanbod van LIO (Learning inside out) en de Leerwinkel Mechelen

Het LIO-project, sinds 2017 financieel ondersteund door Europa WSE en het Vlaamse Cofinancieringsfonds, zal niet verder gefinancierd worden na 31 december 2023 en bijgevolg stopgezet worden.

Sinds maart 2022 werken de Leerwinkel Regio Mechelen en Groep intro samen aan het LIO-project in het arresthuis van Mechelen. Concreet werkt LIO aan het informeren van gedetineerden over mogelijke opleidingen binnen en buiten de muren, motiveert en stimuleert LIO hen om zich zinvol en actief in te zetten tijdens detentie. Dit aanbod is aanvullend op het groepsaanbod dat vanuit VOCVO georganiseerd wordt. Als het groepsaanbod geen match is met de gedetineerde en zijn situatie, zoekt LIO naar alternatieve oplossingen.

De afgelopen periode werd er sterk ingezet op het uitbreiden van het aanbod binnen het arresthuis Mechelen. Zo werd wekelijks een studiemoment georganiseerd waar mensen met leergoesting konden deelnemen. Tijdens deze studiemomenten werd een aangename en veilige leeromgeving voorzien met ruimte voor vragen en professionele coaching. In een digitaal arme context konden gedetineerden toch de juiste informatie verkrijgen. Onder toezicht van de leerloopbaanbegeleiding, kon er op een online platform gewerkt worden, om module per module, het secundair onderwijs af te werken.

Sinds maart 2022 werden meer dan 130 gedetineerden verder geholpen met hun leervraag. Het doelpubliek dat LIO bereikt is erg kwetsbaar. Zij begeleiden onder meer de meest laaggeschoolden binnen de gedetineerdenpopulatie. 10% heeft geen deelcertificaten behaald in het secundair onderwijs en nog eens 11% heeft alleen certificaten behaald van de eerste graad. Deze mensen hebben ernstige noden op het gebied van geletterdheid en rekenvaardigheid, wat extra inspanningen vereist om deelname aan onderwijsprogramma's mogelijk te maken.

Wij betreuren het wegvallen van de middelen en de stopzetting van het LIO-project. De Leerwinkel Regio Mechelen alsook de andere Leerwinkels uit Vlaanderen en Brussel blijven zoeken naar alternatieven om alsnog een minimaal aanbod te kunnen voorzien.

1.2.3 Fatikwerking

De fatikken van de bibliotheek worden ingezet voor het werken met ACSY en het opmaken van de deelnemerslijsten. Binnen de context van een arresthuis, waarin de gedetineerden slechts kort verblijven, stellen we vast dat de ondersteuning van de fatikken steeds meer inzet vraagt alsook de continuïteit van de ondersteuning soms in het gedrang komt, door het snelle verloop. Niettemin willen we blijvend inzetten op een goede ondersteuning en omkadering van de fatikken. Via deze werking kunnen ze meer verantwoordelijkheden opnemen en meer participeren binnen de hulp- en dienstverlening.

1.3 Infrastructuur van de gevangenis Mechelen

In de gevangenis van Mechelen is er plaats voor 84 gedetineerden, enkel mannen. De reële dagpopulatie ligt altijd een stuk hoger¹⁰. Vleugels A en B kennen een gesloten regime. Vleugel C kent 10 cellen en een volledig 'open deur-regime' sinds 2017.

Voor het aanbod van de hulp- en dienstverlening kunnen we gebruik maken van de infrastructuur in het cellulair gedeelte van de gevangenis:

- 5 spreekruimtes voor individuele contacten met gedetineerden (sinds corona worden twee gespreksruimtes in gebruik genomen voor het videobezoek van gedetineerden met hun familie);
- PC-lokaal voor o.a. informaticalessen;
- Praktijklokaal voor o.a. beroepsopleiding;
- Leslokaal;
- Koepel voor o.a. erediensten, workshops en gespreksgroepen;
- Bibliotheek + aansluitend een leesruimte;
- Fitnessruimte;
- Theaterzaal: muziekenvenementen, theater, film, proclamatie;
- Bezoekzaal: beschikbaar 's avonds;
- Wandeling met fitnesstoestellen: evenementen (jaarlijkse BBQ of andere..., buitensport).

Naast bovenstaande infrastructuur beschikken we over één groot lokaal, deels landschapsbureau en deels vergaderruimte, als werkplek voor de partners van de hulp- en dienstverlening. De ruimte bevindt zich buiten het cellulair complex. We hanteren een 'open en clean desk policy' gezien niet alle partners dagelijks aanwezig zijn en computers en bureaus gedeeld worden met elkaar. De voorbije periode werden 7 ADSL-lijnen voorzien, wat het werken een pak gemakkelijker maakt. Het lokaal is zeker een ontmoetingsruimte voor verschillende partners, lesgevers, vrijwilligers en personeel.

Voor 2023 werd een welzijnsproject "kindvriendelijke bezoekeruimte" ingediend en goedgekeurd. Vanuit de werkgroep Welzijn en Gezondheid kwam de vraag naar kindvriendelijk materiaal in de wachtzaal van het bezoek. Gezien het bezoek zich een half uur voor opstart moet aanbieden en de bijzondere gevangeniscontext, vraagt dit wel wat inspanning van jonge kinderen. We zijn daarom op zoek gegaan naar mogelijkheden om de wachtzaal meer kindvriendelijk en aangenamer te maken. Sinds eind oktober 2023 is de wachttruimte voorzien van educatief verantwoord spelmateriaal voor kinderen tussen 3 à 10 jaar. Verder werd de bezoekeruimte voorzien met een boekenkast vol kinderboeken en strips, een speels zitkussen en een mooie wandbekleding.

1.4 Gedetineerdenpopulatie

Met steekproefsgewijze populatieschetsen proberen we zicht te krijgen op de populatie van onze gevangenis, verzamelen we een aantal relevante gegevens en gaan we na of er significante verschuivingen zijn. Omdat de populatie in de gevangenis Mechelen continu wisselt vinden we het vanuit de H&DV belangrijk om deze evoluties op te volgen en indien nodig het aanbod bij te stellen. Uiteraard blijven deze populatieschetsen slechts momentopnames en houden we hier rekening mee. Voor onderstaande gegevens baseren we ons op een populatieschets van juni 2023. We kunnen deze

¹⁰ Op 26/10/2023 telt de dagpopulatie 135 gedetineerden.

vergelijken met voorgaande populatieschetsen en de analyse van de Sidissuite gegevens van 2022 (Werkpakket 1 van het BRuG-onderzoek).

De populatie bestaat 85% beklaagden. (65% in 2020, 82% in 2021, 81% in 2022). Hiervan kent 65% een eerste detentie. (40% in 2020 en 2022)

In de laatste populatieschets tellen we 24 nationaliteiten onder de populatie. 39% kent de Belgische nationaliteit, 10% de Marokkaanse en 9% de Nederlandse nationaliteit. Deze cijfers lopen gelijk met voorgaande gegevens.

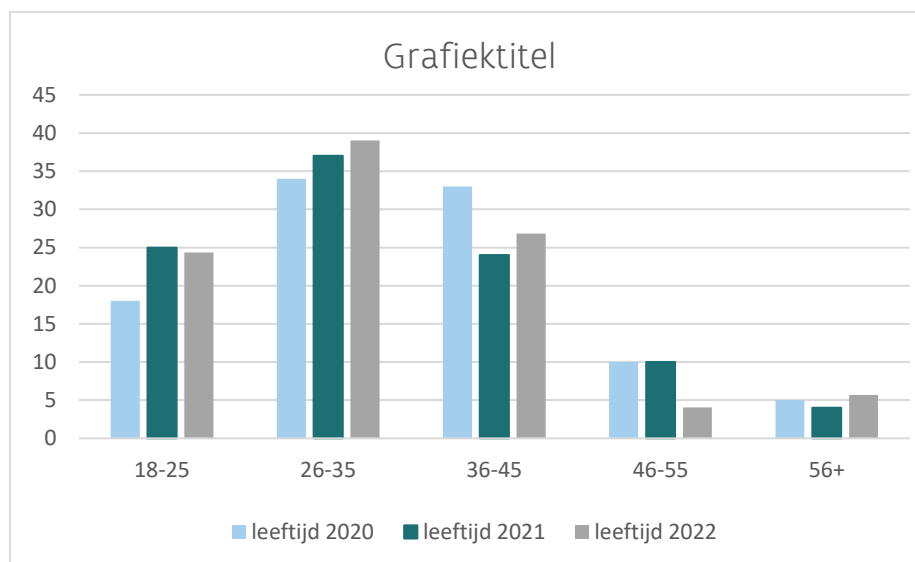
61% van de populatie kent een statuut bij DVZ (tegenover 40% in 2021 en 48% in 2022). 27% van de populatie heeft geen recht op verblijf. Deze groep kent wel een significante stijging tegenover vorige gegevens en is interessant om in de toekomst verder op te volgen. Dit is natuurlijk een groep die niet in aanmerking komt voor elektronisch toezicht, gezien er vaak geen verblijfsadres is.

Drugsdelicten en vermogensdelicten blijven de meest voorkomende feiten waarvoor iemand aangehouden wordt in de gevangenis van Mechelen. Dit blijft in lijn met voorgaande populatieschetsen.

De gemiddelde verblijfsduur in de gevangenis van Mechelen is 4,1 maand. In de cijfers van 2022 zien we dat 56% minder dan 3 maanden in de gevangenis verblijft, 76% minder dan 6 maanden.

De gemiddelde leeftijd is 26 jaar. Bijna 50% van de populatie is jonger dan 30 jaar. Deze gegevens blijven gelijklopen met de gegevens van voorgaande populatieschetsen. (zie grafiek 1) De groep gedetineerden ouder dan 50 jaar schommelt rond de 8%.

Grafiek 1. Leeftijd gedetineerden

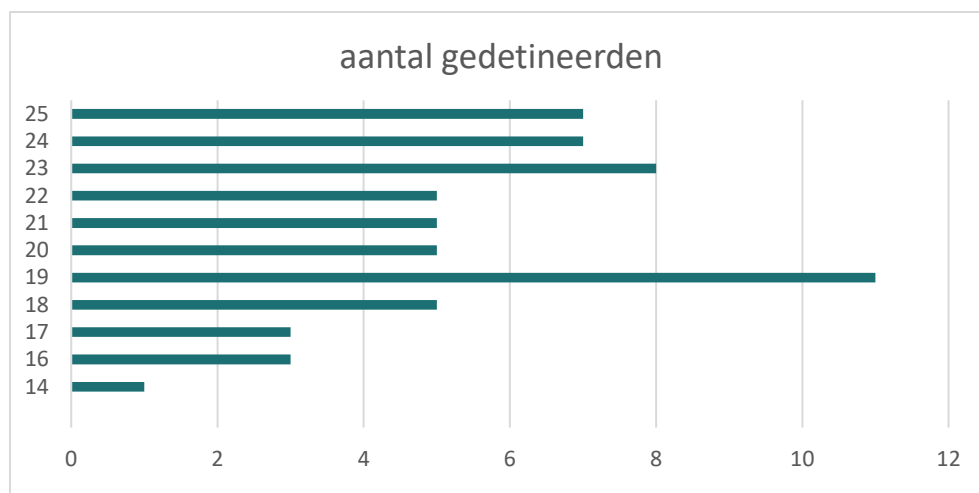
Als we gaan kijken naar de specifieke doelgroepen die benoemd worden in het STRAP, zien we dat personen met aanduiding 'zedenfeiten' tussen de 4 tot 9% schommelt. Personen met aanduiding 'terror' bedraagt nog geen 1%. Voor wat betreft de doelgroep veelplegers onderzochten we in de populatieschets van 2022 ook hoeveel detentietitels de gedetineerden op hun naam hadden. Hierbij had 47% 1 detentietitel, 15% 2 en 10% 3 detentietitels. 28% van de populatie had 4 detentietitels of

meer. In de populatieschets van 2023 had slechts 15% van de gedetineerden 4 of meer detentietitels. Dit is een beduidend verschil.

In de populatieschets van januari 2022 onderzochten we ook de leeftijd van de eerste detentietitel. (grafiek 2). 24% van de populatie (29 personen) kende een eerste aanhouding in de gevangenis tussen 14 en 20 jaar oud. Ondanks de jonge leeftijd kenden 21 van de 29 gedetineerden binnen deze groep al 4 detentietitels of meer. Nog eens 26% van de populatie (32 gedetineerden) kende een eerste aanhouding tussen 21 en 25 jaar oud. Van deze groep kende slechts 9 personen 4 detentietitels of meer. De groep gedetineerden met 4 detentietitels of meer, is dus beduidend kleiner dan in de eerste groep. En zo zien we in de populatieschets, dat naarmate de leeftijd van de eerste detentietitel stijgt, er minder gedetineerden zijn met meer dan 4 detentietitels op hun naam.

Deze populatieschets bevestigt wat benoemd wordt binnen de literatuur rond veelplegers, dat de leeftijd van de eerste detentietitel geleidelijk aan daalt, naarmate het aantal registraties toeneemt en veelplegers doorgaans jong aan een criminele carrière beginnen.

Grafiek 2: leeftijd 1ste detentietitel (verticaal) – aantal gedetineerden (horizontaal)

1.5 Nieuwe samenwerkingspartners

1.5.1 Samenwerking ESF

In het voorjaar 2022 lanceerde ESF de oproep 554 “Lokale netwerkorganisaties voor gevangenen”. Deze oproep was gericht naar het Agentschap Justitie en Handhaving, afdeling hulp- en dienstverlening, als promotor. Na overleg met verschillende beleidscoördinatoren rond gemeenschappelijke thema’s en vanuit de interne oefening die we deden binnen het coördinatieteam en ad hoc werkgroep met alle partners uit de gevangenis, rond de activering van gedetineerden, dienden we midden juni '22 samen met de gevangenis Oudenaarde, het project “Activerende netwerkorganisaties” in. Om dit project mee te ondersteunen startten we een samenwerking op met HIVA¹¹ om ons te ondersteunen in dit project.

Binnen de omgevingsanalyse voor dit ESF-project maakten we samen met de netwerkpartners een omgevingsanalyse op met de noden en leervragen. De leervraag voor de gevangenis van Mechelen

¹¹ Onderzoeksinstituut voor arbeid en samenleving aan de KU Leuven.

werd als volgt geformuleerd: Hoe kunnen we in de gevangenis inzetten op arbeidszorg en -ethiek? Hoe kunnen we inzetten op een vlotte, laagdrempelige en snelle activering zowel tijdens als na detentie.

De projecten binnen deze oproep startten verplicht met een eerste analytische fase waarin aan bredere netwerkvorming en nodenonderzoek wordt gedaan en een tweede experimenteerfase.

De eerste fase startte van 1/9/2022 tot 30/06/2023. Hierin stonden drie elementen centraal, een literatuurstudie, interviews met gedetineerden en medewerkers van zowel de FOD Justitie als Vlaamse hulp- en dienstverlening in de gevangenissen en als derde de voorbereidingen voor het uitwerken van 2 lokale experimenten. Voor de gevangenis van Mechelen is het experiment gericht op beklagden, voor Oudenaarde op veroordeelden.

Uit de interviews met gedetineerden in de gevangenis van Mechelen komen twee noden naar voor, namelijk de nood aan meer informatie (niet enkel over H&DV maar ook over andere diensten) en de nood aan meer informeel contact (menselijkheid) met de professionals (bewaking, PSD, hulp- en dienstverlening) in de gevangenis. De nood aan meer informatie en bijzondere bejegening voor anderstaligen die geen contacttaal hebben, komt ook naar boven.

Uit de interviews met de samenwerkingspartners komt de nood naar meer overleg en afstemming naar boven.

De tweede fase, van september 2022 staat tot eind 2023 in het teken van de concrete uitwerking en invulling van het experiment en tracht tegemoet te komen aan de hierboven beschreven noden. We gingen het engagement aan met Groep Intro als samenwerkingspartner in het lokaal experiment en werken met hen en HIVA verder het conceptueel idee van het competentiedossier uit, de introductie binnen het netwerk en onderzoeken verdere activeringsmogelijkheden voor ex-gedetineerden.

In 2024 gaat de casemanager aan de slag met de individuele competentiedossiers en aanklampende en outreachende begeleidingen van gedetineerden na vrijlating. Groep Intro voorziet een voltijdse inzet van een casemanager in de gevangenis van Mechelen¹².

- De casemanager creëert een klimaat waarin het competentiegericht werken met gedetineerden gestimuleerd wordt.
- De casemanager houdt samen met de gedetineerde een competentiedossier bij waar al zijn competenties (breed gedefinieerd) verzameld worden.
- De casemanager stemt af met de gedetineerde, H&DV en bewaking over wat er in het competentiedossier kan vermeld worden.
- De casemanager zoekt naar opportuniteiten om te werken aan competenties binnen de gevangenis. Hij focust daarvoor op kortlopende trajecten (max. 4 weken) met een concreet resultaat.
- De casemanager stemt af met VDAB hoe het competentiedossier geformaliseerd kan worden en/of dienst kan doen om te indiceren.
- De casemanager houdt zowel tijdens als na detentie nauw contact met gedetineerden binnen het project en zorgt voor extra ondersteuning in de overgang van binnen naar buiten.
- De casemanager gaat actief op zoek naar stageplaatsen en/of werkplaatsen (al dan niet via 'open hiring') voor ex-gedetineerden na detentie.

Doorheen het gehele experiment blijven we samenwerken met HIVA. We gaan na hoe het experiment duurzaam kan uitgerold worden, ontwikkelen een blauwdruk en inventariseren de geleerde lessen.

¹² Sinds 20/11/2024

1.5.2 Forensische stuurgroep

In december 2021 startte de forensische stuurgroep in Mechelen op onder initiatief van de toenmalige directeur van CAW Boom Mechelen Lier. Verschillende ketenpartners¹³ stonden achter het idee voor de oprichting van een forensische stuurgroep waarbij justitie en hulpverlening elkaar vinden en elkaar beter leren kennen vanuit diverse intenties. De stuurgroep komt vier keer per jaar samen. De doelstellingen en algemene werkingsprincipes van deze stuurgroep zijn afgestemd en worden als volgt omschreven:

1. Het optimaliseren van de forensische samenwerking tussen de partners d.m.v. afstemming, afspraken maken over informatiedeling, promoten van pilootprojecten en/of laboratoriumfunctie.
2. Het verhogen van de toegankelijkheid van de forensische hulpverlening voor justitiabelen en gedetineerden.
3. Signaleren van hiaten binnen de forensische hulpverlening, opvolging aan beleidsmaker en hiaten proberen opvullen.
4. Inzetten op preventie en maximaliseren van subsidiariteit.
5. Uitwerken van een gezamenlijke visie en deontologisch kader over het forensisch welzijnswerk binnen de eigen regio.

Binnen de stuurgroep werden de prioritaire noden vanuit het werkveld in kaart gebracht:

1. Ambulante, laagdrempelige, aanklappende begeleiding voor verslavingsproblematiek (legaal en illegale drugs)
2. Aanpak jongvolwassenen 18-28 jaar.
3. Aanpak veelplegers high impact crime – casusregie top 100.
4. Begeleiding van koppels bij tijdelijk uithuisverbod.
5. Kaderverduidelijking – wat verwachten we van cliënten om in te stappen in ambulante hulpverlening, expliciteren en communiceren met partners.

1.5.3 Proefproject: consulent re-integratie van ex-gedetineerden in Mechelen

Dit project kadert binnen de nieuwe maatregel 43BIS en volgt op de maatregel 43 'Rol van lokale besturen in het kader van de re-integratie van (ex)-gedetineerden verduidelijken en partnerschappen op dit vlak versterken.

De lokale besturen zijn een centrale partner bij het wegwerken van drempels die de re-integratie hinderen. In samenwerking met de stad Mechelen werd een proefproject opgezet dat investeert in het maken van de brug tussen de gevangenis, hulp- en dienstverlening, het lokaal bestuur en de cliënt zelf. Een consulent re-integratie brengt samen met de cliënt zijn noden in kaart om zo gericht door te verwijzen. In het project zal nauw worden samengewerkt met aanwezige samenwerkingspartners in het veld en sterk worden ingezet op structurele samenwerking met het lokaal bestuur. Daders met een hoog-risico profiel, die een combinatie van problematieken hebben, zoals verslaving of psychiatrische stoornissen, willen we via dit project benaderen tijdens hun detentie en hen via casusregie naar de juiste partners begeleiden. Ook na detentie zal die regie verdergezet worden door dezelfde consulent, in nauwe samenwerking met de preventiediensten.

¹³ Agentschap Justitie en Handhaving (Justitiehuis Mechelen, FJC Mechelen, Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden), FOD Justitie (openbaar ministerie, zittende magistratuur, DG EPI inclusief transitiehuis Mechelen), de hulpverlening (CAW Boom Mechelen Lier, CGG De Pont, Dagcentrum De Sleutel, VZW Moderator, stad Mechelen (afdeling preventie en veiligheid).

1.6 Evaluatie actieplan 2020-2023

Hieronder vind je een kort overzicht van de realisaties van de 5 strategische doelstellingen van het actieplan 2020-2023¹⁴. We bouwen verder op heel wat zaken in ons nieuw actieplan.

¹⁴ Rood werd niet gerealiseerd, geel werd deels gerealiseerd, groen werd gerealiseerd.

Communicatie

- We hebben de voorbije periode met de werkgroep communicatie ingezet op de communicatie naar (anderstalige) gedetineerden.
- We kozen ervoor om hard in te zetten op informatie via het infokanaal. De gewenste resultaten bleven uit. Het infokanaal was te weinig gekend noch gebruiksvriendelijk voor de medewerkers.

Participatie

- Het participatieproject met onthaalbuddy's werd stopgezet. Aanvankelijk was het moeilijk om onthaalbuddy's op te leiden, omwille van de korte verblijfsduur. Het project werd uiteindelijk stopgezet door gebrek aan organisatie van de onthaalgesprekken voor nieuw inkomende gedetineerden.
- De projectgroep "participatie" ging slechts enkele keer door. Een plan werd goedgekeurd door de betrokken partners. Door personeelwijziging bij DRA, werden andere prioriteiten naar voor geschoven.

Brug Binnen Buiten

- De individuele hulp- en dienstverleningstrajecten werden niet uitgerold door JWW, dit bleek niet realistisch naar haalbaarheid voor de caseload van de trajectbegeleiding en de uitrol naar alle partners.
- Het project BBB werd opgestart met vrijwilligers, maar kende geen groot succes. Het team JWW besliste om hier niet verder actief vrijwilligers voor aan te werven.
- Het LIO-project werd uitgerold.
- De gevangenis Mechelen deed mee aan de dak en thuislozentelling.
- H&DV verwijst vlot door naar Moderator.

(Geestelijke) gezondheidszorg

- Met de werkgroep Drugspreventie zetten we verder in op verslavingszorg. In 2022 werd een vorming produktinformatie en drugsbeleid georganiseerd voor personeelsleden (Justitie en H&DV). In 2023 werd een rondleiding en netwerkmoment voor partners in de verslavingszorg georganiseerd. We hebben niet ingezet op uitbreiding van het groepsaanbod en het aantrekken van een extra samenwerkingspartner, gezien de context in de gevangenis Mechelen te weinig stabiel was.
- We werkten samen met LOGO Mechelen en organiseerden een focusgroep met alle partners en gedetineerden.
- We zetten het thema jaarlijks in de kijker tijdens de 10-daagse van de Geestelijke gezondheidszorg via verschillende acties en activiteiten die zowel gericht zijn op gedetineerden als op personeelsleden.
- We gingen aan de slag met de groep van kwetsbare gedetineerden, we kunnen deze doelgroep benoemen en werkten een laagdrempelig aanbod uit voor deze doelgroep. (buitenkans)

Doelgroepen

- We verwezen de voorbije periode niet door naar de radicaliseringsconsulenten. De groep gedetineerden onder dit statuut verblijft nauwelijks in onze gevangenis. Vaak worden we hierover niet of laat geïnformeerd.
- We deden een klein literatuuronderzoek naar veelplegers en brachten de groep in kaart voor gevangenis Mechelen.
- Het herstelgericht project van CGG De Pont "partnergeweld in context" werd ook uitgerold in de gevangenis. Een vijftal trajecten werden opgestart.

Doelstellingen

Binnen dit actieplan bouwen we verder op het vorige actieplan 2021 -2023. De meeste thema's en doelstellingen blijven actueel en krijgen nieuwe subdoelstellingen en acties. Voor de hulp- en dienstverlening in de gevangenis van Mechelen blijft de eerste prioriteit om opnieuw een stabiel groepsaanbod te kunnen uitwerken, éénmaal alle randvoorwaarden in de gevangeniscontext hiervoor vervuld zijn. Zolang het personeelstekort en de overbevolking niet weggewerkt is, kunnen we de doelstellingen en acties niet optimaal gaan uitvoeren.

Het thema (geestelijke) gezondheidszorg werd niet meer weerhouden als aparte doelstelling. De thema's rond verslaving en welzijn zijn voldoende verankerd in onze werkgroep Welzijn en Gezondheid en de werkgroep Drugspreventie. Het betekent dus niet dat we hier niet verder mee aan de slag gaan, het is in tegendeel broodnodig om hiermee verder aan de slag te gaan.

In het actieplan is er ook een nieuwe grote doelstelling bijgekomen, namelijk activering van gedetineerden. Deze doelstelling vloeit voort uit verschillende denkoefeningen die we de voorbije periode deden met de verschillende actoren (PSD, bewaking, H&DV..) in de gevangenis en het tot stand komen van het ESF-project "Activerende netwerkorganisaties" voor de gevangenis Mechelen en gevangenis Oudenaarde.

Doelstelling 1: Communicatie

Strategische doelstelling 1: De partners van de H&DV werken verder aan een optimale communicatie om het aanbod kenbaar te maken.

Het thema communicatie weerhouden we als zeer belangrijk en prioritair, we willen deze strategische doelstelling behouden en verder gaan verfijnen. Specifiek willen we met de werkgroep communicatie blijven inzetten op een goede communicatie naar de gedetineerden (de gebruikers van ons aanbod) alsook naar de verschillende samenwerkingspartners en doorverwijzers (penitentiaire beampten, PSD, actoren binnen de hulp- en dienstverlening...).

De populatie in onze gevangenis wisselt snel en continu, het blijft aangewezen hier verder op in te zetten en de communicatie te evalueren en te verbeteren. Te vaak stellen we vast dat gedetineerden het aanbod niet voldoende kennen, dit blijkt ook één van de noden te zijn die vanuit de analytische fase van het ESF-project naar voor kwam.

De inzet voor de ondersteuning van de fatikwerking binnen de H&DV (o.a. het werken met ACSY), vraagt meer ondersteuning binnen een de context van een arresthuis, omdat we geen inzet hebben van gedetineerden die voor langere tijd in de gevangenis blijven. Door meer in te zetten op de ondersteuning van de fatikken, hopen we hen als ambassadeur van ons aanbod te kunnen inzetten. De voorbije periode zagen we dat het bewakingskader snel wisselt. We willen daarom verder inzetten op een duidelijke communicatie en vlotte informatiedoorstroming voor het bewakingskader.

In het vorige actieplan kozen we om het activiteitenaanbod enkel nog via het infokanaal kenbaar te maken en hierop sterk in te zetten. We stellen echter vast dat te weinig gedetineerden het infokanaal raadplegen voor het aanbod van de hulp- en dienstverlening. Het infokanaal blijkt ook te weinig gebruiksvriendelijk om zelf info op te plaatsen en is geregeld buiten werking. We willen de komende periode blijven onderzoeken hoe we de gedetineerden beter kunnen bereiken en informeren alsook nagaan waar zij behoefte aan hebben als het gaat over hulp- en dienstverlening.

Doelstelling 1.1: We zetten in op een betere en vlottere communicatie naar gedetineerden.

Actie 1.1.1: We betrekken gedetineerden om het aanbod van de Vlaamse gemeenschap kenbaar te maken.

Toelichting: Via het gedetineerdenoverleg of de bibliotheekwerking kunnen we gedetineerden nauwer betrekken bij ons aanbod en hen inzetten als ambassadeur om het aanbod kenbaar te maken. Anderzijds kunnen ze feedback geven over het gerealiseerd aanbod en andere gedetineerden hierin een stem geven.

Link STRAP: OD 2.4 Gedetineerden betrekken bij uitbouw van het aanbod H&DV.

Trekker: Organisatieondersteuner

Betrokkenen: Objectief - vertegenwoordigers
gedetineerdenoverleg (GO) - directie - Fatikwerking

Timing: opstart 2024 - doorlopend

Indicatoren:

- taken rond bekendmaking zijn opgenomen als vast takenpakket voor de bibliotheekmedewerker.
- aanstelling van vertegenwoordigers van het GO als ambassadeurs van het activiteiten aanbod.
- structureel overleg met vertegenwoordigers GO en bib.

Middelen: personeelsinzet

Actie 1.1.2: We onderzoeken de mogelijkheid om het participatieproject met de onthaalbuddy's opnieuw op te starten en te implementeren in de onthaalprocedure, mits een duidelijk engagement van de justitiepartner.

Toelichting: het onthaalproject kende te weinig gevolg bij de uitvoering van de onthaalgesprekken door en voor gedetineerden. We krijgen zowel van gedetineerden als van justitiepersoneel toch regelmatig de vraag om dit opnieuw in te voeren.

Link STRAP: OD 2.4 Gedetineerden betrekken bij uitbouw
Aanbod H&DV.

Trekker: Beleidscoördinator - Onderwijscoördinator - Sport- en cultuurfunctionaris DRA.

Betrokkenen: Organisatieondersteuner – gevangenisdirectie.

Timing: 2024 - 2025

Indicatoren: Bespreking engagement justitiepartner, mogelijks engagement vastleggen, uitrol onthaalproject.

Middelen: Personeelsinzet

Actie 1.1.3: Bij opstart van JustfromCell¹⁵ in de gevangenis van Mechelen bekijken we hoe we het aanbod van de hulp- en dienstverlening via dit kanaal kenbaar kunnen maken en hoe we sneller en vlotter kunnen communiceren met gedetineerden.

Toelichting: FOD Justitie ontwikkelt met JustfromCell een digitaal platform. De uitrol was normaal voorzien voor 2023, maar werd uitgesteld.

Link STRAP: OD 4.4 We brengen de digitale wereld in de gevangenis met het oog op ontwikkeling van digitale vaardigheden.

Trekker: Werkgroep communicatie

Betrokkenen: Leden van Objectief - Justitie

Timing: bij uitrol JustfromCell in de gevangenis Mechelen

Indicatoren: Heldere digitale rapportbriefjes - digitale communicatie met gedetineerden, digitale informatie over H&DV is beschikbaar op het digitaal platform.

Middelen: personeelsinzet

Actie 1.1.4: We hebben bijzondere aandacht voor eenvoudige taal in onze communicatie naar gedetineerden.

¹⁵ Digitaal platform van DG EPI waarbij gedetineerden vanuit hun cel gebruik kunnen maken.

<p>Toelichting: we communiceren in eenvoudige taal. We ontwikkelen templates om de communicatie helder en laagdrempelig te maken.</p>
<p>Link STRAP: Maatregel 53 ter - kwaliteitsvol communiceren met en naar gedetineerden.</p>
<p>Trekker: Organisatieondersteuner Betrokkenen: Werkgroep communicatie - Justitie Timing: 2024 - 2026 Indicatoren: Eenvoudige templates en documenten: ACSY, werkaanvraag, binnenbrengen kledij, ... Middelen: Personeelsinzet</p>
<p>Doelstelling 1.2: We zetten in op een betere en vlottere communicatie naar anderstalige gedetineerden.</p>
<p>Actie 1.2.1: We bekijken de mogelijkheden om het aanbod "Sport en Nederlands" terug aan te bieden voor anderstaligen.</p>
<p>Toelichting: We stopten met de activiteit 'Nederlands en sport' door te weinig deelnemers. Gezien de populatie anderstaligen blijft stijgen bekijken we of we het aanbod opnieuw kunnen organiseren voor het schooljaar 2024-2025.</p>
<p>Link STRAP: Maatregel 53 ter - kwaliteitsvol communiceren met en naar gedetineerden.</p>
<p>Trekker: Onderwijscoördinator - sportfunctionaris DRA Betrokkenen: Objectief Indicatoren: Planning schooljaar 2024 - 2025 Middelen: Werkmiddelen</p>
<p>Actie 1.2.2: De gevangenisbibliotheek zet in op een taalstimuleringscollectie op maat.</p>
<p>Toelichting: Geïnspireerd door het taalpunt in Het Predikheren werkt de gevangenisbibliotheek een taalstimuleringscollectie uit op maat van de Mechelse populatie.</p>
<p>Link STRAP: Maatregel 53 ter - kwaliteitsvol communiceren met en naar gedetineerden.</p>
<p>Trekker: Bibliotheekmedewerker Betrokkenen: Stadsbibliotheek Mechelen + onderwijscoördinator Timing: 2024 Indicatoren: Leerboeken om Nederlands te leren en beeldwoordenboeken in verschillende talen zijn beschikbaar in de gevangenisbibliotheek. Middelen: Welzijnsprojecten (aanvraag 2024)</p>
<p>Actie 1.2.3: We zetten in op een sterkere communicatie naar anderstaligen door te werken met een vertaalcomputer waar nodig.</p>
<p>Toelichting: Met deze vertaalcomputers wordt het makkelijker om te communiceren met mensen die noch Nederlands/Frans/Engels spreken en kunnen we hen beter informeren. We stellen voor om te werken met een ontleensysteem in de gevangenis, zodat alle medewerkers in de gevangenis hiervan gebruik kunnen maken.</p>
<p>Link STRAP: Maatregel 53 ter - kwaliteitsvol communiceren met en naar gedetineerden.</p>
<p>Trekker: Beleidscoördinator Betrokkenen: Werkgroep communicatie + Gevangenispersoneel Timing: 2024 Indicatoren: De vertaalcomputers zijn beschikbaar. Er is een draaiboek beschikbaar rond het werken met vertaalcomputers. Middelen: Welzijnsprojecten (aanvraag 2024)</p>
<p>Doelstelling 1.3: We optimaliseren de communicatie naar het Justitiepersoneel toe.</p>
<p>Actie 1.3.1: De actoren van de hulp- en dienstverlening sluiten op regelmatige basis aan op de briefing van het bewakingskader.</p>
<p>Toelichting: We sluiten geregeld aan tijdens de briefing om een partner of een aanbod in de kijker te zetten voor het bewakingskader en om eventuele vragen/opmerkingen op te vangen.</p>
<p>Link STRAP: SD 5 Inzetten op versterkte samenwerking</p>
<p>Trekker: Beleidscoördinator</p>

Betrokkenen: Leden Objectief

Timing: doorlopend

Indicatoren: Aantal toelichtingen op briefing + evaluatie door Objectief.

Middelen: Personeelsinzet

Actie 1.3.2: We zetten in op een vlotte aanspreekbaarheid voor de justitiepartner.

Toelichting: We willen beambten ook na de onthaalgesprekken blijvend informeren. We zetten hiervoor in op aanwezigheid in het cellulaire deel van de gevangenis en vlotte aanspreekbaarheid.

Link STRAP: SD 5 Inzetten op versterkte samenwerking

Trekker: Werkgroep Communicatie

Betrokkenen: Leden Objectief

Timing: doorlopend

Indicatoren: Item op het Objectief - terugkommoment beambten indien haalbaar

Middelen: Personeelsinzet

Actie 1.3.3: De planning is up to date en eenvoudig te raadplegen voor het justitiepersoneel/bewakingskader.

Toelichting: Op deze manier is er duidelijkheid over de komende planning en kan het bewakingspersoneel ook de gedetineerden correct informeren als hier vragen over zijn.

Link STRAP: SD 5 Inzetten op versterkte samenwerking

Trekker: Organisatieondersteuner

Betrokkenen: Werkgroep Communicatie

Timing: voorjaar 2024

Indicatoren: aantal kalenders/affiches/...

Middelen: eigen middelen

Doelstelling 2: Activering van gedetineerden

Strategische doelstelling 2: We willen gedetineerden op een outreachende, aanklampende manier bereiken en activeren tijdens detentie.

Deze doelstelling is nieuw en vloeit onder meer voort uit de oefening die we de voorbije periode deden met de verschillende actoren (PSD, bewaking, H&DV..) rond het regime in de gevangenis. We gingen na hoe we het regime beter kunnen afstemmen op het aanbod van de hulp- en dienstverlening en hoe we gedetineerden beter kunnen activeren tijdens detentie. De indiening van het ESF-project in 2022 "activerende netwerkorganisaties" vloeit ook voort uit deze oefening.

Uit bovenstaande oefening maar ook uit de acties die we in ons vorig actieplan uitvoerden om sterker in te zetten op kwetsbare gedetineerden merkten we ook dat er heel wat redenen zijn waarom gedetineerden niet deelnemen aan tewerkstelling, wandeling en/of groepsaanbod in de gevangenis. We vinden het dan ook belangrijk om binnen de doelstelling rond activering ook blijvend aandacht te houden voor deze drempels en voor kwetsbare doelgroepen.

Doelstelling 2.1: We zetten in op het creëren van een positief detentieklimaat.

Actie 2.1.1: We bekijken de verdere mogelijkheden met de Justitiepartner om de visie-oefening die we met alle partners deden rond de afstemming van de hulp- en dienstverlening en het regime, verder uit te rollen.

Toelichting: Deze oefening werd al in 2022 - 2023 gemaakt, maar omwille van de moeilijke context (overbevolking en personeelstekort) werd toen beslist om hier voorlopig niet verder mee te gaan.

Link STRAP: SD 5 Inzetten op versterkte samenwerking

Trekker: Beleidscoördinator

Betrokkenen: H&DV, bewaking, PSD, gevangenisdirectie

Timing: 2024

Indicatoren: verder overleg rond deze oefening.

Middelen: Personeelsinzet

Actie 2.1.2: Vanuit het laagdrempelig aanbod dat eerder al georganiseerd wordt voor de kwetsbare doelgroepen, laten we deze doelgroep verder kennis maken met organisaties en mogelijkheden in de gevangenis en motiveren we hen om actief deel te nemen in het gevangenisleven.

Toelichting: We hebben blijvend aandacht voor kwetsbare doelgroepen en het tegengaan van persoonlijke isolatie.

Link STRAP: OD 3.2 We investeren in detectie van en het aanbod voor gedetineerden met een psychische en/of psychiatrische problematiek + OD 3.4 We investeren in een aanbod voor daders van intrafamiliaal en seksueel geweld.

Trekker: Organisatieondersteuner

Betrokkenen: Hulp- en dienstverleningspartners, vrijwilligers

Timing: Doorlopend.

Indicatoren: Aantal sessies met specifieke aandacht voor kwetsbare groepen + het aantal personen dat aansluiting

vindt in ander aanbod. (activiteiten, werk, ...)

Middelen: Personeelsinzet

Actie 2.1.3: We werken een leidraad uit over hoe we kunnen omgaan met conflictsituaties op de werkvloer.

Toelichting: We willen op een snelle, persoonlijke en constructieve manier omgaan met conflictsituaties op de werkvloer.

Link STRAP: SD 5 Inzetten op versterkte samenwerking

Trekker: Beleidscoördinator

Betrokkenen: Objectief

<p>Timing: 2024 Indicatoren: Uitgeschreven leidraad Middelen: Personeelsinzet</p>
<p>Actie 2.1.4: We zoeken naar mogelijkheden om het bewakingskader meer te betrekken bij het aanbod van de hulp- en dienstverlening.</p>
<p>Toelichting: Op deze manier maken ze kennis met het aanbod H&DV in de praktijk en het idee van de dynamische veiligheid. Het geeft ons de kans om de visie en aandachtspunten van het bewakend kader voor het aanbod H&DV te zien en te ervaren. Op deze manier trachten we in te zetten op een versterkte samenwerking met het bewakingskader.</p>
<p>Link STRAP: SD 5 Inzetten op versterkte samenwerking</p>
<p>Trekker: Beleidscoördinator Betrokkenen: Objectief, bewakingskader Timing: Doorlopend Indicatoren: Deelname werkgroep, activiteit, brainstorm, ... Middelen: Personeelsinzet</p>
<p>Doelstelling 2.2: We werken actief mee met Groep Intro en HIVA binnen het ESF-experiment "Activerende netwerkorganisaties" voor de gevangenis van Mechelen</p>
<p>Actie 2.2.1: We werken actief mee met Groep Intro en HIVA aan de inhoudelijke uitwerking en uitrol van het competentiedossier van gedetineerden.</p>
<p>Toelichting: Vanaf november '23 is de 2de fase van het ESF-project gestart. Voor gevangenis Mechelen gaat dit onder ander over de uitwerking en de uitrol van het competentiedossier.</p>
<p>Link STRAP: SD 5 We zitten in op (hernieuwde en) versterkte samenwerking en organisatievormen om te komen tot een H&DV op maat voor elke gedetineerde. OD 2.1 We zetten in op verdere ontwikkeling van de capaciteiten, competenties en kennis van gedetineerden.</p>
<p>Trekker: HIVA + Groep Intro Betrokkenen: Objectief Timing: Najaar 2023 Indicatoren: Een uitgewerkt concept "competentiedossier". Middelen: Personeelsinzet + ESF-projectmiddelen.</p>
<p>Actie 2.2.2: We laten ons meevoeren in een competentiegerichte benadering van gedetineerden en geven, op vraag van de casemanager bij Groep Intro, actief input aan het competentiedossier van gedetineerden vanuit onze expertise en rol.</p>
<p>Toelichting: Vanaf november '23 is de 2de fase van het ESF-project gestart. Voor gevangenis Mechelen gaat dit onder ander over de uitwerking en de uitrol van het competentiedossier.</p>
<p>Link STRAP: SD 5 We zitten in op (hernieuwde en) versterkte samenwerking en organisatievormen om te komen tot een H&DV op maat voor elke gedetineerde.</p>
<p>Trekker: HIVA + Groep Intro Betrokkenen: Objectief Timing: 2024 Indicatoren: Input competentiedossier + evaluatie ESF-project door HIVA. Middelen: Personeelsinzet + ESF-projectmiddelen.</p>
<p>Actie 2.2.3: We werken samen met HIVA en Groep Intro actief mee aan de uitrol van een competentiegerichte benadering van gedetineerden bij alle actoren binnen de gevangeniscontext.</p>
<p>Toelichting: Vanaf november '23 is de 2de fase van het ESF-project gestart. Voor gevangenis Mechelen gaat dit onder ander over de uitwerking en de uitrol van het competentiedossier.</p>
<p>Link STRAP: SD 5 We zitten in op (hernieuwde en) versterkte samenwerking en organisatievormen om te komen tot een H&DV op maat voor elke gedetineerde.</p>
<p>Trekker: HIVA + Groep Intro Betrokkenen: Beleidscoördinator Timing: 2024</p>

<p>Indicatoren: Evaluatie ESF-project door HIVA Middelen: Personeelsinzet + ESF-projectmiddelen.</p>
<p>Actie 2.2.4: Vanuit het ESF-project en het experiment in Mechelen geven we samen met de Justitiepartner mee vorm aan de tewerkstelling en het tewerkstellingsbeleid in de gevangenis.</p>
<p>Toelichting: Het werken met competenties van gedetineerden en de samenwerking met de verschillende tewerkstellingsposten in de gevangenis geeft mogelijks ideeën en/of aanbevelingen over het tewerkstellingsbeleid. (werkfiches/ aanwerving/...).</p>
<p>Link STRAP: OD 2.1 We zetten in op de verdere ontwikkeling van de capaciteiten, competenties en kennis van gedetineerden.</p>
<p>Trekker: HIVA + Groep Intro Betrokkenen: Beleidscoördinator + Justitie Timing: 2024 Indicatoren: Aangepast tewerkstellingsbeleid Middelen: Personeelsinzet + ESF-projectmiddelen</p>

Doelstelling 3: participatie van gedetineerden

<p>Strategische doelstelling 3: We zetten in op verhoogde participatie van gedetineerden.</p>
<p>Ondanks het gegeven dat de acties in het vorig actieplan niet uitgevoerd zijn (het participatieproject met de onthaalbuddy's en de projectgroep met gedetineerden rond participatie) willen we blijvend inzetten op participatie van gedetineerden in de gevangenis.</p>
<p>We willen blijven zoeken naar manieren om dit verder te realiseren, een aantal niveaus van participatie blijken uit ervaring minder te realiseren in een arresthuis. De voornaamste reden is dan het korte verblijf van de gedetineerden. We hopen met het activeren ook het participeren te kunnen verhogen.</p>
<p>Momenteel zitten we met de gevangenis van Mechelen in een opstart- en uitbreidingsfase van het groepsaanbod en geeft dit gedetineerden de kans om mee na te denken over de vormgeving en de uitwerking van een basisaanbod.</p>
<p>Doelstelling 3.1: De gedetineerden zijn de ambassadeurs van ons hulp- en dienstverleningsaanbod in de gevangenis van Mechelen.</p>
<p>Actie 3.1.1: We gaan na hoe de gedetineerden mee inhoudelijk vorm kunnen geven aan het hulp- en dienstverleningsaanbod in de gevangenis.</p>
<p>Toelichting: Gedetineerden denken mee na over het inhoudelijk aanbod H&DV.</p>
<p>Link STRAP: OD 2.4 We betrekken de gedetineerden bij de uitbouw van het hulp- en dienstverleningsaanbod.</p>
<p>Trekker: Objectief Betrokkenen: Objectief Timing: December 2024 Indicatoren: We hebben een brainstorm georganiseerd. Middelen: Personeelsinzet</p>
<p>Actie 3.1.2: We gaan na hoe we de gedetineerden een meer actieve rol kunnen geven in de organisatie van de hulp- en dienstverlening.</p>
<p>Toelichting: Gedetineerden helpen bij het opstellen van het promotiemateriaal (flyers etc., de evaluatie van de activiteiten, ze zorgen voor de inschrijvingslijsten en ondersteunen de praktische organisatie van de activiteiten.</p>
<p>Link STRAP: OD 2.4 We betrekken de gedetineerden bij de uitbouw van het hulp- en dienstverleningsaanbod.</p>
<p>Trekker: Organisatieondersteuner - DRA - bibliotheekfatikken</p>

<p>Betrokkenen: Objectief Timing: juni 2024 Indicatoren: Gedetineerden werken mee aan de organisatie van de H&DV. Middelen: Personeelsinzet</p>
<p>Actie 3.1.3: We gaan na hoe we gedetineerden actief kunnen inzetten om groepsaanbod zelf (mee) te organiseren.</p>
<p>Toelichting: We bekijken de mogelijkheid om gedetineerden actief groepsactiviteiten (mee) laten begeleiden. Bijvoorbeeld de sportfatic geeft training aan een groep gedetineerden.</p>
<p>Link STRAP: OD 2.4 We betrekken de gedetineerden bij de uitbouw van het hulp- en dienstverleningsaanbod.</p>
<p>Trekker: Organisatieondersteuner - DRA Betrokkenen: Objectief Timing: december 2024 Indicatoren: Gedetineerden begeleiden (mee) een activiteit, hier is een visie en een werkwijze rond uitgewerkt. Middelen: Personeelsinzet</p>
<p>Doelstelling 3.2: Het gebruikersperspectief van de hulp- en dienstverleningsaanbod speelt een bijzondere rol in de verdere uitwerking van het groepsaanbod hulp- en dienstverlening.</p>
<p>Actie 3.2.1: We werken met de partners H&DV verder aan een basisaanbod voor gedetineerden.</p>
<p>Toelichting: De voorbije jaren werd het basisaanbod behoorlijk ingeperkt omwille van overbevolking, personeelstekort bij Justitie en corona. We werken aan een nieuw basisaanbod, met een duidelijke visie en gebaseerd op de noden en behoeften van gedetineerden. We houden ook rekening met de resultaten van het grootschalig BRUG-onderzoek wanneer het afgerond is.</p>
<p>Link STRAP: Maatregel 3: Uitwerking van een behoeftegericht en effectieve H&DV.</p>
<p>Trekker: Beleidscoördinator Betrokkenen: Objectief + samenwerkingspartners + gedetineerden Timing: eind 2024 Indicatoren: Visie rond basisaanbod H&DV Middelen: personeelsinzet + eigen werkmiddelen</p>
<p>Actie 3.2.2: Voor de verdere uitwerking van een basisaanbod H&DV gaan we dieper in op de noden en behoeften van de gedetineerden.</p>
<p>Toelichting: We bekijken samen met gedetineerden wat hun noden en behoeften zijn in de uitbouw van een basisaanbod H&DV. We houden ook rekening met de resultaten van het grootschalig BRUG-onderzoek wanneer het afgerond is.</p>
<p>Link STRAP: Maatregel 3: Uitwerking van een behoeftegericht en effectieve H&DV.</p>
<p>Trekker: Beleidscoördinator Betrokkenen: Objectief + gedetineerden Timing: Eind 2024 Indicatoren: Een aantal focusgroepen vonden plaats Middelen: Personeelsinzet</p>
<p>Actie 3.2.3: We zetten systematisch in op de evaluatie van het (groeps)aanbod en gebruiken beschikbare evaluatie-instrumenten om het aanbod bij te sturen of heroriënteren waar nodig.</p>
<p>Toelichting: Er zijn al evaluatie-instrumenten beschikbaar, maar deze worden weinig gebruikt.</p>
<p>Link STRAP: Maatregel 3: Uitwerking van een behoeftegericht en effectieve H&DV</p>
<p>Trekker: Organisatieondersteuner Betrokkenen: VOCVO - DRA - Beleidscoördinator Timing: september 2024 Indicatoren: Er is een format beschikbaar met de uitgevoerde evaluaties Middelen: personeelsinzet + inzet bibliotheekfaticken</p>
<p>Actie 3.2.4: We nemen systematisch deel aan het gedetineerdenoverleg, zodat de hulp- en dienstverlening ook daar een vaste plek krijgt.</p>

Toelichting: Het gedetineerdenoverleg gaat door op driemaandelijks basis. Door hierop aan te sluiten kunnen we de gedetineerden informeren over het aanbod H&DV en kunnen zij ook hun ervaringen meegeven.

Link STRAP: Maatregel 3: Uitwerking van een behoeftegericht en effectieve H&DV

Trekker: Beleidscoördinator

Betrokkenen: Objectief

Timing: doorlopend

Indicatoren: aantal deelnames

Middelen: Personeelsinzet

Doelstelling 4: Brug Binnen Buiten

Strategische doelstelling 4: We zetten met de partners van de hulp- en dienstverlening verder in op de Brug Binnen buiten.

De partners van de hulp- en dienstverlening vinden het belangrijk om blijvend oog te hebben voor trajecten die niet zomaar stoppen wanneer burgers in de gevangenis komen of zich na detentie opnieuw in de maatschappij gaan integreren. Zeker in een arresthuis waar de overgang naar buiten toe vaak minder voorbereid kan worden en meer abrupt komt. We willen inzetten op een warme overdracht voor gedetineerden en ook hun sociale omgeving beter voorbereiden op de re-integratie van de ex-gedetineerde.

Vanuit de vrijwilligerswerking van JWW werd het project Brug Binnen Buiten, in 2020 op maat van de gevangenis Mechelen uitgewerkt en opgestart. De evaluatie van het project kende te weinig succes waardoor er niet meer actief op ingezet wordt en er geen vrijwilligers meer aangetrokken worden om dit project te ondersteunen.¹⁶ Niettemin kiest justitieel welzijnswerk nog steeds om verder in te zetten op de continuïteit van trajecten binnen buiten en het sociale netwerk rond de gedetineerde.

Het thema Brug Binnen Buiten heeft ook een belangrijk aandeel binnen het lopend ESF-project en het experiment dat in samenwerking met Groep Intro zal uitgerold worden. Het experiment wil namelijk in een tweede fase de brug naar buiten leggen via een aanklampende en outreachende werking van de casemanager van Groep Intro.

Ook in de andere ESF-projecten staan casusregie en de Brug Binnen Buiten centraal. Het zal een uitdaging worden om alle experimenten met hun eigen resultaten te kunnen vertalen naar een de lokale context.

Zoals eerder aan bod kwam, nam het LIO-project een belangrijk stuk op in de brug binnen buiten. De stopzetting van dit project zal zijn impact hebben. We vinden het belangrijk de stopzetting op een correcte manier voor te bereiden en ook de mogelijkheden te onderzoeken om in de toekomst aan dit hiaat tegemoet te komen.

Maatregel 43 bis werd aan het Strategisch plan gevoegd, namelijk een 'aanklampend aanbod via een consulent re-integratie in samenwerking met een lokaal bestuur'. Dit volgt op maatregel 43 'Rol van de lokale besturen in het kader van de re-integratie van (ex-)gedetineerden verduidelijken en partnerschappen op dit vlak versterken'.

In samenwerking met de Stad Mechelen wordt een proefproject opgezet dat investeert in het maken van de brug tussen de gevangenis, hulp- en dienstverlening, het lokaal bestuur en de cliënt zelf. Het is een kans om

¹⁶ In totaal spreken we over 9 aanmeldingen, 7 kennismakingsgesprekken en 4 gestarte trajecten. De opgestarte trajecten zijn stopgezet wegens terug binnen (1), afgerond (2) of afgebroken door de cliënt (1).

hier met de actoren van H&DV mee onze schouders onder te zetten en de samenwerking met de stad Mechelen op dit thema te gaan versterken.

Doelstelling 4.1: Binnen de detentiecontext zetten we in op de voorbereiding van een vlottere terugkeer naar de samenleving.

Actie 4.1.1: We verkennen de mogelijkheden voor gedetineerden om zelf administratieve acties te ondernemen en hun traject naar buiten voor te bereiden.

Toelichting: Dit kan via een groepsaanbod zijn (vb. koffie en formulieren), evoluties rond mogelijkheden om EID in orde te brengen vanuit detentie. Binnen de bestaande context zetten we in op digitalisering waar mogelijk.

Link STRAP: SD 4 We zetten in op de overgang van het leven binnen en buiten de gevangenis, zodat trajecten kunnen verdergezet worden.

OD 2.2 We investeren in de praktische organisatie van het leven na detentie.

Trekker: Beleidscoördinator

Betrokkenen: Objectief - gevangenisdirectie

Timing: Doorlopend

Indicatoren: Genomen initiatieven

Middelen: Personeelsinzet + werkmiddelen

Actie 4.1.2: We organiseren een netwerkmoment met verschillende woonpartners en partners van de hulp- en dienstverlening.

Toelichting: De eerste contacten zijn in het voorjaar 2023 genomen gelegd om een netwerkmoment wonen te organiseren. Voorlopig vond het netwerkmoment nog niet plaats.

Link STRAP: Maatregel 41 'Organiseren van netwerkmomenten over wonen in de verschillende gevangenissen'

Trekker: Beleidscoördinator

Betrokkenen: Agentschap wonen

Timing: 2024

Indicatoren: Het netwerkmoment vond plaats

Middelen: Personeelsinzet

Actie 4.1.3: We zoeken opportuniteiten om de huisvestingsproblematiek van ex-gedetineerden aan te kaarten en te verbeteren.

Toelichting: Verderzetting vorig actieplan (vb. deelname dak- en thuisloosheid regio Mechelen.)

Link STRAP: OD 2.2 We investeren in de praktische organisatie van het leven na detentie.

Trekker: Beleidscoördinator

Betrokkenen: Objectief

Timing: Doorlopend

Indicatoren: genomen initiatieven

Middelen: Personeelsinzet + werkmiddelen.

Actie 4.1.4: Team JWW zet in op de continuering van bestaande hulp- en dienstverleningstrajecten en stimuleren gedetineerden hierin zelf verantwoordelijkheden op te nemen in functie van hun verdere traject.

Toelichting: Team JWW betreft actief externe diensten om de lopende begeleidingen 'warm te houden'.

Link STRAP: OD 4.2 We bouwen aan een structuur om met gedetineerden aan trajecten te kunnen bouwen.

Trekker: Team JWW

Betrokkenen: team JWW + hulpverleningsnetwerk

Timing: doorlopend

Indicatoren:

- Drie gesprekken in de gevangenis of erbuiten.
- telefonische follow-up

Middelen: Personeelsinzet

Actie 4.1.5: Team JWW start nieuwe hulp- en dienstverleningstrajecten op voor gedetineerden om de terugkeer naar buiten voor te bereiden en stimuleren gedetineerden hierin zelf verantwoordelijkheden op te nemen in functie van hun verdere traject.

Toelichting: Het team Justitieel Welzijnswerk meldt proactief aan voor verdere hulpverleningstrajecten vanuit de gevangenis en ondersteunen een warme overdracht na detentie. De nazorg van JWW eindigt idealiter wanneer de cliënt aanhaakt bij een ander traject.

Link STRAP: SD 4 We zetten in op de overgang van het leven binnen en buiten de gevangenis, zodat trajecten kunnen verdergezet worden.

OD 2.2 We investeren in de praktische organisatie van het leven na detentie.

Trekker: Team JWW

Betrokkenen: team JWW + hulpverleningsnetwerk

Timing: doorlopend

Indicatoren:

- intakes tijdens detentie door bv. andere teams van CAW
- drie gesprekken voor een warme overdracht.

Middelen: Personeelsinzet

Actie 4.1.6: Team JWW experimenteert met de opmaak van een begeleidingsplan binnen opgestarte hulpverleningstrajecten om de terugkeer naar buiten voor te bereiden en stimuleren gedetineerden hierin zelf verantwoordelijkheden op te nemen in functie van hun verdere traject.

Toelichting: Binnen dit begeleidingsplan formuleert de gedetineerde voor zichzelf doelstellingen op verschillende levensdomeinen. De gedetineerden die hiervoor in aanmerking komen, kiezen zelf om hieraan mee te werken en hebben daartoe voldoende vaardigheden. Het plan wordt gebruikt als basis om verdere richting te bepalen en uit te werken in het traject van de gedetineerde.

Link STRAP: OD 4.2 We bouwen aan een structuur om met gedetineerden aan trajecten te kunnen bouwen.

Trekker: Team JWW

Betrokkenen: team JWW

Timing: Doorlopend

Indicatoren:

- aantal uitgewerkte begeleidingsplannen
- aantal uitgewerkte trajecten.
- deze werkwijze zal worden geëvalueerd.

Middelen: Personeelsinzet

Doelstelling 4.2: Binnen het ESF-experiment in Mechelen is er bijzondere aandacht voor de brug naar buiten.

Actie 4.2.1: De casemanager van Groep Intro houdt zowel tijdens als na detentie nauw contact met de gedetineerden binnen het project.

Toelichting: /

Link STRAP: OD 4.2 We bouwen aan een structuur om met gedetineerden aan trajecten te kunnen bouwen.

Trekker: Groep Intro + HIVA

Betrokkenen: Objectief + samenwerkingspartners

Timing: 2024

Indicatoren: Aantal trajecten dat doorloopt na vrijlating

Middelen: ESF-middelen binnen project 11923

Actie 4.2.2: De casemanager van Groep Intro verkent de mogelijkheden tot opleiding, stage- en/of werkplaatsen voor na detentie.

Toelichting: Op deze manier kunnen ex-gedetineerden hun competenties verder ontwikkelen of een eerste positieve werkervaring hebben.

Link STRAP: OD 4.2 We bouwen aan een structuur om met gedetineerden aan trajecten te kunnen bouwen.

Trekker: Groep Intro + HIVA

Betrokkenen: Objectief + samenwerkingspartners

Timing: 2024

Indicatoren: Beschikbare plaatsen voor opleiding, stage of werk

Middelen: ESF-middelen binnen project 11923

Actie 4.2.3: Er is bijzondere aandacht voor de verduurzaming van het experiment na 2024.

<p>Toelichting: De ESF-middelen zijn van bepaalde duur. Het blijft onze ambitie om het lopend experiment in de Mechelen te verduurzamen, zodat het project ook na stopzetting van ESF-subsidiëring kan blijven bestaan.</p> <p>Link STRAP: OD 4.2 We bouwen aan een structuur om met gedetineerden aan trajecten te kunnen bouwen.</p>
<p>Trekker: HIVA Betrokkenen: Beleidscoördinator - Groep Intro Timing: 2023 - 2025 Indicatoren: Het ESF-project kan duurzaam blijven bestaan Middelen: Nog niet duidelijk.</p>
<p>Doelstelling 4.3: We hebben bijzondere aandacht voor het sociale netwerk rondom de gedetineerde en versterken op deze manier de terugkeer zowel voor de gedetineerde als voor de directe sociale omgeving.</p>
<p>Actie 4.3.1: Justitieel Welzijnswerk zet in het op het actief betrekken van de directe sociale omgeving binnen de hulpverleningstrajecten.</p>
<p>Toelichting: Vanuit het Good Lives Model gaat men uit van de beschermende factor die de directe sociale omgeving kan hebben en het positieve effect op de re-integratie. Er wordt ingezet op het verhogen van welzijn tijdens detentie, door het contact met DSO in stand te houden.</p>
<p>Link STRAP: Maatregel 21 Optimalisering van de praktijken m.b.t. herstel en het inzetten van sociale netwerken.</p>
<p>Trekker: JWW- team Betrokkenen: JWW- team Timing: 2023 - 2025 Indicatoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • visiebepaling binnen team JWW • uitwerking van een gezamenlijke werkwijze: draaiboek • stapsgewijze implementatie van deze werkwijze • evaluatie en bijsturing • bevraging <p>Middelen: Eigen middelen</p>
<p>Actie 4.3.2: We verkennen de mogelijkheid en de nood om voor de gevangenis van Mechelen een website te creëren.</p>
<p>Toelichting: We onderzoeken de mogelijkheid om informatie ter beschikking te stellen voor bezoekers, partners, familieleden, samenwerkingspartners via een eigen website.</p>
<p>Link STRAP: Maatregel 21 Optimalisering van de praktijken m.b.t. herstel en het inzetten van sociale netwerken.</p>
<p>Trekker: Organisatieondersteuner Betrokkenen: Gevangenisdirectie; beleidscoördinator, verantwoordelijke ICT Timing: Eind 2025 Indicatoren: Website gevangenis Mechelen of gefundeerde beslissing dit niet op te richten. Middelen: Personeelsinzet - Kosten eventuele ontwikkeling website via welzijnsprojecten 2025/2026.</p>
<p>Actie 4.3.3: Moderator zet naast de klassieke bemiddeling ook in op de niet-gerelateerde bemiddeling voor gedetineerden.</p>
<p>Toelichting: In principe gaat Moderator bij elke gedetineerde de optie van een 'klassieke' bemiddeling verkennen. Maar omwille van de vaststelling dat de slachtoffers niet altijd geïnteresseerd zijn of klaar zijn voor een bemiddeling, maar even goed omdat een aantal daders dat ook (nog) niet zien zitten, is het relevant om aan die gedetineerden waarin een klassieke bemiddeling (nog) niet aan de orde is, een niet-gerelateerde bemiddeling uit te leggen en/of op te starten. De ervaring vanuit Moderator is dat een niet-gerelateerde bemiddeling ook herstelgericht werkt, zowel voor daders als voor slachtoffers.</p>
<p>Link STRAP: Maatregel 21 Optimalisering van de praktijken m.b.t. herstel en het inzetten van sociale netwerken.</p>
<p>Trekker: Moderator Betrokkenen: PSD, JWW Timing:</p>

- Nieuwe cliënten informeren vanaf januari 2024
- Partners informeren in voorjaar 2024
- Doorlopend opstarten/begeleiden/afsluiten van niet gerelateerde bemiddelingstrajecten
- Bij potentieel zoeken naar een niet-gerelateerd slachtoffer.
- Tussentijdse evaluatie voorjaar 2025
- Eindevaluatie

Indicatoren: We hebben, in samenwerking met H&DV en PSD, verschillende cliënten het aanbod kunnen doen van niet gerelateerde herstelbemiddelingen en de resultaten geëvalueerd.

Middelen: Personeelsinzet Moderator

Doelstelling 4.4: We geven mee vorm aan het proefproject 'consulent re-integratie van ex-gedetineerden' in de samenwerking tussen de stad Mechelen en het Agentschap Justitie en Handhaving.

Actie 4.4.1: We nemen deel aan de stuurgroep van het proefproject.

Toelichting: Maatregel 43: Rol van lokale besturen in de re-integratie van gedetineerden verduidelijken en partnerschappen versterken. Maatregel 43 bis: aanklampend aanbod via een consulent re-integratie in samenwerking met een lokaal bestuur.

Link STRAP: Vanuit het Agentschap Justitie en Handhaving neemt de beleidscoördinator van de gevangenis Mechelen deel aan de stuurgroep om het project op te volgen en mee vorm te geven.

Trekker: Beleidscoördinator

Betrokkenen: Stad Mechelen en Agentschap Justitie en handhaving

Timing: 2024

Indicatoren: Deelname stuurgroep

Middelen: Personeelsinzet

Actie 4.4.2: We ondersteunen de consulent re-integratie binnen dit nieuw proefproject en delen de kennis die er is vanuit de afdeling hulp- en dienstverlening.

Toelichting: De consulent kijkt samen met de cliënt zijn noden. Er wordt nauw samengewerkt met aanwezige samenwerkingspartners in het veld en ingezet op structurele samenwerking met het lokaal bestuur. Daders met een hoog-risico profiel en die een combinatie van problematieken hebben, zoals verslaving of psychiatrische stoornissen worden via dit project benaderd tijdens detentie en via casusregie naar de juiste partners toegeleid. De casusregie wordt ook na detentie verdergezet door dezelfde consulent en in nauwe samenwerking met de preventiediensten en de stad.

Link STRAP: Maatregel 43 bis: aanklampend aanbod via een consulent re-integratie in samenwerking met een lokaal bestuur.

OD 3.2: We investeren in de detectie van en het aanbod voor gedetineerden met een psychische en/of psychiatrische problematiek.

Trekker: Beleidscoördinator

Betrokkenen: Objectief en andere samenwerkingspartners

Timing: 2024

Indicatoren: Overleg met de consulent

Middelen: Personeelsinzet

Actie 4.4.3: We onderzoeken ook de kansen en mogelijkheden die het project biedt voor de gevangenispopulatie van Mechelen, de samenwerking van de actoren binnen de hulp- en dienstverlening en de stad Mechelen.

Toelichting: Het project richt zich in eerste instantie op veroordeelden. Niettemin geloven we dat dit project ook een meerwaarde kan hebben voor de doelgroep beklagden in onze gevangenis, meer bepaald in de samenwerking met het lokaal bestuur.

Link STRAP: Maatregel 43: Rol van lokale besturen in de re-integratie van gedetineerden verduidelijken en partnerschappen versterken.

Trekker: Beleidscoördinator

Betrokkenen: H&DV + Lokaal bestuur Mechelen

Timing: doorlopend

Indicatoren: Gerichtte samenwerking voor beklagden in de gevangenis Mechelen

Middelen: Personeelsinzet.
Doelstelling 4.5: We werken een plan uit voor het uitdoven van het LIO-project en bekijken waar we in de toekomst nog een samenwerking met de Leerwinkel Mechelen kunnen aangaan voor het opvangen van leervragen en de continuïteit van een leertraject naar buiten toe te kunnen voorzien.
Actie 4.5.1: We ronden het LIO-project af. We starten geen nieuwe individuele begeleidingen op.
Toelichting: Binnen het LIO-project wordt een plan van aanpak voorzien voor het afronden van de bestaande trajecten. Er worden geen individuele trajecten gestart vanaf 2024.
Link STRAP: Maatregel 8 Uitbouw leertrajectbegeleiding
Trekker: LIO Betrokkenen: Onderwijscoördinator - Objectif - Leerwinkel Timing: voorjaar 2024 Indicatoren: Afronding LIO-project Middelen: Personeelsinzet
Actie 4.5.2: We brengen de impact van het wegvallen van LIO in kaart door de noden en vragen die vanuit het werkveld en gedetineerden komen, op te lijsten.
Toelichting: We brengen de gevolgen van het wegvallen van de individuele leertrajectbegeleiding in kaart.
Link STRAP: Maatregel 8 Uitbouw leertrajectbegeleiding
Trekker: VOCVO Betrokkenen: OC, PSD, JWW, VDAB, Beleidscoördinator, OO Timing: 2024 - 2026 Indicatoren: er is een lijst beschikbaar van de nood aan individuele trajectbegeleiding. Middelen: Personeelsinzet
Actie 4.5.3: We blijven zoeken naar structurele middelen om individuele leerloopbaanbegeleiding te voorzien in de gevangnissen.
Toelichting: We blijven die noden signaleren aan onderwijs, werk en Justitie en Handhaving.
Link STRAP: Maatregel 8 Uitbouw leertrajectbegeleiding
Trekker: VOCVO Betrokkenen: OC + CORT Timing: voorjaar 2024 Indicatoren: Er is individuele leerloopbaanbegeleiding. Middelen: Nog te bepalen
Actie 4.5.4: We bekijken de mogelijkheid om het aanbod van de leerwinkel Mechelen in de toekomst verder te zetten in de gevangenis.
Toelichting: de Leerwinkel stopt 3 maanden en inventariseert de vragen van gedetineerden die in die tijd gesteld worden.
Link STRAP: Maatregel 8 Uitbouw leertrajectbegeleiding
Trekker: Onderwijscoördinator Betrokkenen: Hulp- en dienstverleningsactoren + samenwerkingspartners Timing: voorjaar 2024 Indicatoren: inventaris Middelen: Personeelsinzet
Actie 4.5.5: We werken meer samen met de bibliotheek in het kader van het onderwijs
Toelichting: Binnen het LIO-project zijn de eerste stappen gezet in de samenwerking met de bibliotheek. Er wordt gewerkt aan een collectie voor individuele studies.
Link STRAP: Maatregel 8 Uitbouw leertrajectbegeleiding
Trekker: Onderwijscoördinator Betrokkenen: Bibliotheekmedewerker Timing: 2024 Indicatoren: Er zijn samenwerkingsafspraken Middelen: Personeelsinzet

Doelstelling 5: Doelgroepen vernoemd in het strategisch plan

Strategische doelstelling 5: We gaan aan de slag met de verschillende doelgroepen die in het strategisch plan hulp- en dienstverlening worden opgesomd.

De oefening om het aanbod of het beleid af te stemmen op de verschillende doelgroepen die vermeld worden in het strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden is niet evident voor de gevangenis van Mechelen. De gevangenis van Mechelen is een kleine gevangenis met een populatie die schommelt tussen 120 en 160 gedetineerden. Groepsaanbod specifiek voor bepaalde doelgroepen aanbieden is niet realistisch gezien het beperkt aantal deelnemers dat we zouden bereiken. Daarnaast willen we zeker ook vermijden dat we bepaalde doelgroepen extra gaan stigmatiseren in de gevangeniscontext.

De doelgroep van **geradicaliseerde gedetineerden** in de gevangenis van Mechelen blijft een zeer beperkte groep. De uitrol van de richtlijnen binnen het draaiboek blijft tot heden beperkt in de gevangenis van Mechelen. De voorbije periode vond slechts een enkele keer een lokaal casuoverleg plaats. Gezien Justitie de initiatiefnemer is hiervoor, hebben wij hier weinig impact op.

Binnen de acties die we nemen voor de meest kwetsbare en geïsoleerde gedetineerden, merken we vaak gedetineerden op die een psychische of psychiatrische kwetsbaarheid kennen of die omwille van de aard of de ernst van hun feiten geïsoleerd zijn in de gevangenis of omwille van een verslavingsproblematiek niet wensen in aanraking te komen met drugs. Om deze reden formuleren we verder weinig specifieke acties voor gedetineerden met een **psychische of psychiatrische** problematiek (en verslavingsproblematiek).

Via Moderator leren we dat daders van **zedenfeiten** vaker vragende partij zijn om een bemiddeling op te starten. Voor deze daders is het horen van de gevolgen voor het slachtoffer een mogelijke stap naar meer probleeminzicht. Ook in het kader van intrafamiliaal geweld zien we in de bemiddelingsprocedure een kans om de relatie met het slachtoffer te herstellen of op een goede manier af te ronden.

CGG De Pont doet verder een individueel aanbod naar alle doelgroepen die benoemd worden in het Strategisch plan. (gedetineerden met een psychische, psychiatrische en/of verslavingsproblematiek, daders van intrafamiliaal geweld en seksueel geweld) In de gevangenis van Mechelen kennen we nagenoeg geen wachtlijst om met deze hulpvragen aan de slag te gaan. Dit is één van de voordelen van een arresthuis, waar er ook een grotere uitstroom is van bestaande trajecten.

Actie 5.1: We blijven bereid om samen met de gevangenisdirectie en PSD te werken aan de uitrol van de afspraken zoals in het draaiboek over geradicaliseerde gedetineerden vermeld staan en houden rekening met de evaluatie die van deze afspraken zal gebeuren.

Toelichting: Tot heden vond er slechts een enkele keer een lokaal casuoverleg plaats. De gevangenis telt ook zeer weinig gedetineerden onder dit statuut.

Link STRAP: OD 3.1 Via disengagementtrajecten op maat van gedetineerden zetten we in samenwerking met DG EPI, in op de aanpak van radicalisering binnen de gevangenissen.

Trekker: Beleidscoördinator
Betrokkenen: PSD - gevangenisdirectie - JWW
Timing: doorlopend
Indicatoren: uitrol afspraken draaiboek radicalisering
Middelen: Personeelsinzet.

Actie 5.2: We volgen het herstelgericht project van CGG De Pont “partnergeweld in context” mee op en beogen een verdere goede samenwerking voor dit project in de gevangenis van Mechelen.

<p>Toelichting: Het project werd al uitgerold en de voorbije periode waren er een vijftal trajecten lopende in de gevangenis, met de twee partijen, in het kader van partnergeweld.</p>
<p>Link STRAP: OD 3.4 We investeren in een aanbod voor daders van intrafamiliaal en seksueel geweld.</p>
<p>Trekker: CGG De Pont Betrokkenen: Beleidscoördinator - PSD -JWW Timing: Doorlopend Indicatoren: Aantal trajecten Middelen: Personeelsinzet</p>
<p>Actie 5.3: Met de werkgroep drugspreventie zetten we verder in op de gedetineerden met een verslavingsproblematiek.</p>
<p>Toelichting: Met de werkgroep drugspreventie nemen we verder initiatieven rond preventie en verslaving.</p>
<p>Link STRAP: OD 3.2 inzetten op gedetineerden met een psychische of psychiatrische problematiek (incl. verslavingsproblematiek)</p>
<p>Trekker: Beleidscoördinator Betrokkenen: Leden van de werkgroep drugs Timing: doorlopend Indicatoren: aantal genomen initiatieven met de werkgroep. Middelen: Personeelsinzet + Eigen middelen.</p>
<p>Actie 5.4: De mogelijkheid tot herstelbemiddeling krijgt binnen de begeleidingen van daders van zedenfeiten, seksueel of intra-familiaal geweld een vaste en belangrijke plaats.</p>
<p>Toelichting: verderzetting actie uit het vorige actieplan.</p>
<p>Link STRAP: inzetten op daders van IFG en seksueel geweld.</p>
<p>Trekker: JWW - CGG - Moderator Betrokkenen: Objectief Timing: doorlopend Indicatoren: aantal doorverwijzingen voor deze doelgroep Middelen: Personeelsinzet</p>

Organisatiestructuur met overlegmodel

Hieronder vind je de verschillende overlegstructuren binnen de gevangenis Mechelen waarbij de hulp- en dienstverlening betrokken is. De verschillende werkgroepen en overlegstructuren staan telkens met elkaar in verbinding en wisselen informatie uit. Naar aanleiding van het nieuwe actieplan en de doelstellingen die we hierin willen verwezenlijken wordt deze overlegstructuur herbekeken.

Figuur 1: Overlegstructuur gevangenis Mechelen 2023¹⁷

¹⁷ **Objektif** kent maandelijks overleg met OO, OC, DRA, TB, LIO, Leerwinkel, CGG, VDAB, BC.

Projectmanagementteam komt maandelijks samen: HIVA, BC Mechelen/Oudenaarde, Waak, Groep Intro.

Lokaal overleg ESF: nader te bepalen - opstart november 2023: VDAB, Groep Intro, HIVA, BC.

Werkgroep drugspreventie: 3 keer per jaar met PSD, De Sleutel, Urban therapy Stad Mechelen, JWW, CGG, Tandem, BC.

Werkgroep communicatie komt een 4-tal keer per jaar samen: OO, OC, DRA, BC

Overleg groepsaanbod: wekelijks: OO, OC, DRA, BC.

Werkgroep Welzijn en gezondheid 3 keer per jaar met PSD, JWW, BC, CGG, CKG, OO.

Beleidsteam: 2 keer per jaar met inrichtingshoofd, OC, OO, Expert intensieve dienstverlening VDAB, TV CGG, TV JWW, Coördinator cultuur Stad Mechelen, Afdeling preventie en veiligheid Stad Mechelen, BC

Voorrapport: wekelijks met directie, adjudant en BC

Gedetineerdenoverleg: 4 keer per jaar met inrichtingshoofd, PSD en vertegenwoordigers van het gedetineerdenoverleg

Forensische stuurgroep: Agentschap Justitie en Handhaving (Justitiehuis Mechelen, FJC Mechelen, Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden), FOD Justitie (openbaar ministerie, zittende magistratuur, DG EPI inclusief transitiehuis Mechelen), de hulpverlening (CAW Boom Mechelen Lier, CGG De Pont, Dagcentrum De Sleutel, VZW Moderator, stad Mechelen (afdeling preventie en veiligheid).

Bijlage afkortingen

- ▶ BC: Beleidscoördinator
- ▶ CAW: Centrum Algemeen Welzijnswerk
- ▶ CGG: Centrum Geestelijke Gezondheidszorg
- ▶ CKG: Centrum voor kind- en gezinsondersteuning
- ▶ DRA: De Rode Antraciet
- ▶ ESF: Europees Sociaal Fonds
- ▶ GO: Gedetineerdenoverleg
- ▶ H&DV: Hulp- en dienstverlening
- ▶ HIVA: Onderzoeksinstituut Arbeid en Samenleving aan de KU Leuven
- ▶ LIO: Learning Inside out
- ▶ OC: Onderwijscoördinator
- ▶ OO: Organisatieondersteuner
- ▶ PSD: Psychosociale dienst
- ▶ TB: Trajectbegeleider
- ▶ TV: Teamverantwoordelijke
- ▶ VDAB: Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling
- ▶ VOCVO: Vlaams Ondersteuningscentrum voor volwassenenonderwijs